

Sənayedə qeyri-neft sektorunun payı artır

Cari ilin 6 ayında bu sahədə 8,8 milyard manatlıq məhsul istehsal edilib

Ölkə iqtisadiyyatının əsasını təşkil edən sənayenin inkişaf etdirilməsi üçün rəqabət qabiliyyətli müasir istehsal müəssisələrinin yaradılması, bu sahədə infrastruktur təminatının yaxşılaşdırılması sahəsində çoxsaylı layihələr icra olunur, bir sıra stimullaşdırıcı tədbirlər həyata keçirilir. Bu da sənaye sahəsində ümumi istehsalın artmasına səbəb olmaqla yanaşı, qeyri-neft sektorunun inkişafına mühüm töhfələr verir.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2024-cü ilin yanvar–iyun aylarında Azərbaycanın sənaye müəssisələri və bu sahədə fəaliyyət göstərən fərdi sahibkarlar tərəfindən 31 milyard 483,5 milyon manatlıq sənaye məhsulu istehsal olunub ki, bu da əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 0,9 faiz çoxdur. Sənaye məhsulunun 65 faizi mə-

dənçixarma sektorunda, 29,2 faizi emal sektorunda, 4,9 faizi elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı sektorunda, 0,9 faizi isə su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorunda istehsal olunub.

(ardı 7-ci səhifədə)

Sənayedə qeyri-neft sektorunun payı artır

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Son illər Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanda iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi məqsədilə qeyri-neft sənayesinin inkişaf etdirilməsi, eləcə də bu sahədə ixrac potensialının artırılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər isə sözügedən sektorda mühüm növ malların istehsalının getdikcə artmasına səbəb olur. Qeyri-neft sənayesində məhsul istehsalının artması isə ölkənin ixrac potensialının genişləndirilməsinə mühüm töhfələr verir. Komitənin məlumatına əsasən, 2024-cü ilin ilk yarısında iqtisadiyyatın qeyri-neft-qaz sektorunda məhsul istehsalı 8 milyard 794 milyon manat təşkil edib. Bu isə ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 7,4 faiz artıqdır. Yanvar-iyun aylarında sənayedə qeyri-dövlət sektorunun payı 81,6 faiz təşkil edib. Ümumi buraxılışın 89,7 faizi sənaye məhsullarının istehsalı, 10,3 faizi isə sənaye xarakterli xidmətlərin göstərilməsi hesabına yarıdılıb.

Yanvar-iyun aylarında sənayenin mədəcixarma sektorunda 20 milyard 468,6 milyon manatlıq məhsul istehsal olunub ki, bu da əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə bir qədər çoxdur. Hesabat dövründə sahənin əsas məhsulu olan əmtəəlik neft hasilatı 14,4 milyon ton, əmtəəlik təbii qaz hasilatı isə 19,1 milyard kubmetr təşkil edib. Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əmtəəlik neft hasilatı 4,9 faiz azalıb, əmtəəlik qaz hasilatı isə 5,3 faiz artıb.

Göründüyü kimi, ölkə iqtisadiyyatının şaxələndirilməsi və qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərin müsbət nəticələri getdikcə artır. Elə cari ilin ilk 6 ayında ölkənin qeyri-neft sektorunda baş vermiş 7,4 faizlik artım da bunu təsdiqləyir. Yanvar-iyun aylarında ölkəmizin emal sənayesində 9 milyard 181,6 milyon manatlıq məhsul istehsal olunub və sənaye xarakterli xidmətlər göstərilib. Bəhs olunan sektor üzrə ən yüksək artım kompüter, elektron və optik məhsulların istehsalı sahəsində qeyd alınıb. Belə ki, ilin 6 ayında sözügedən sahədə 17,5 milyon manatlıq məhsul

istehsal olunub ki, bu da əvvəlki ilin eyni dövründəkindən 74,4 faiz artıqdır. Bununla yanaşı, ilin ilk yarısında metallurjiya, kimya və əczaçılıq sənayesi sahələrində, tikinti materiallarının, mebellərin, elektrik avadanlıqlarının, hazır metal, rezin və plastik kütlə məmulatlarının, avtomobil, qoşqu və yarımqoşquların, kağız və karton, tütün məmulatlarının, eləcə də içki və qida məhsullarının istehsalında əhəmiyyətli artım baş verib. Sahənin digər məhsulları olan toxuculuq sənayesində, maşın və avadanlıqların istehsalı, quraşdırılması və təmiri, zərgerlik məmulatları, musiqi alətləri, idman mallarının və tibbi avadanlıqların, həmçinin poliqrafiya məhsullarının buraxılışında azalma qeyd alınıb.

Bu ilin 6 ayında neft məhsullarının istehsalının ümumi dəyəri 2 milyard 459,4 milyon manat təşkil etməklə əvvəlki ilin müvafiq dövrünün göstəricisini 1,9 faiz

üstələyib. Mühüm növ neft məhsullarından olan ağ neft istehsalı 10,2 faiz, neft bitumu istehsalı 3,3 faiz, avtomobil benzininin istehsalı 2,1 faiz artıb, mazut istehsalı isə 75 faiz azalıb.

Ümumilikdə, 2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə ölkədə aralıq istehlak məhsullarının istehsalı 12,7 faiz, qısamüddətli istifadədə olan malların istehsalı 8,8 faiz, enerji məhsullarının istehsalı 0,1 faiz artıb. İstehsal vasitələrinin buraxılışı və uzunmüddətli istifadədə olan istehlak mallarının istehsalı isə əksinə, azalıb.

Cari ilin birinci yarısında sənayenin elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı sektorunda 1 milyard 551,6 milyon manat dəyərində məhsul istehsal olunub və xidmətlər göstərilib. Su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorunda istehsal edilmiş məhsulların həcmi isə 283,5 mil-

yon manat təşkil edib. Bəhs olunan dövrdə elektrik enerjisi, qaz və buxar istehsalı, bölüşdürülməsi və təchizatı sektorunda istehsalın həcmi 1,9 faiz azalıb, su təchizatı, tullantıların təmizlənməsi və emalı sektorunda isə 6,2 faiz artıb.

2024-cü ilin yanvar-iyun aylarında ölkə üzrə istehsal edilmiş sənaye məhsulunun böyük hissəsi istehlakçılara göndərilib. Əvvəlki dövrlərdə yaranmış ehtiyatlar da nəzərə alınmaqla iyulun 1-nə sənaye müəssisələrinin anbarlarında 917,6 milyon manatlıq hazır məhsul ehtiyatı olub. Ehtiyatların 55,8 faizi Bakı, 12,5 faizi Sumqayıt, 3 faizi Gəncə, 2,3 faizi Şirvan şəhərlərinin, 1,5 faizi Naxçıvan Muxtar Respublikasının, qalan hissəsi isə digər şəhər və rayonların sənaye müəssisələrinin anbarlarına qalıb. Bundan əlavə, sənaye müəssisələrinin anbarlarında başqa müəssisələrdən alınmış və satış üçün nəzərdə tutulmuş 94,9 milyon

manat məbləğində digər məhsullar da mövcud olub.

Azərbaycanda qeyri-neft sənayesi müəssisələrinin yaradılması dövlət başçısının həyata keçirdiyi iqtisadi siyasətin prioritet istiqamətlərindən biri kimi xüsusi aktualıq kəsb edir. Yerli xammal hesabına ölkənin qeyri-neft sənayesində rəqabətqabiliyyətli, ixrac yönümlü məhsulların istehsalı üçün isə imkanlar olduqca genişdir. Bu baxımdan son illər yaradılmış sənaye parkları və məhəllələri müstəsna rol oynayır. Təsadüfi deyil ki, sözügedən zonalarda yüksək texnologiyalar əsasında fəaliyyət göstərən müəssisələr ölkənin sənaye potensialının artmasında, ixrac yönümlü məhsulların istehsalında mühüm yer tutur.

Hazırda ölkəmizdə 7 sənaye parkı (Sumqayıt Kimya, Qaradağ, Pirallahı, Mingəçevir, Balaxanı, Ağdam və Cəbrayıl rayonunda yerləşən "Araz Vadisi İqtisadi Zonası") və 5 sənaye məhəlləsi (Hacıqabul, Masallı, Neftçala, Sabirabad və Şərur) fəaliyyət göstərir. İqtisadiyyat Nazirliyi yanında İqtisadi Zonaların İnkişafı Agentliyinin məlumatına görə, bu il iyulun 1-nə qədər Azərbaycanın sənaye zonalarından 13,5 milyard manatlıq məhsul satılıb ki, bunun da 4,4 milyard manatlıq hissəsi ixrac edilib. Satışın 1,4 milyard manatlıq, ixracın isə 0,45 milyard manatlıq hissəsi cari ilin ilk yarısının payına düşüb. Sənaye zonalarında istehsal olunan məhsullar 70-dən artıq ölkəyə ixrac edilib.

Agentliyin məlumatına əsasən, ölkənin sənaye zonalarında indiyədək ümumi investisiya dəyəri 8 milyard manat olan 151 sahibkarlıq subyektinə rezident statusu verilib. Sahibkarlar tərəfindən sənaye zonalarına 6,8 milyard manat investisiya yatırılıb və 10 min 500-dən çox daimi iş yeri yaradılıb. Mövcud layihələr üzrə növbəti mərhələdə sənaye zonalarına əlavə 1 milyard manat investisiya yatırılması və 7 min 100-dən çox yeni iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulur.

Vaqif BAYRAMOV,
Mirbağır YAQUBZADƏ
XQ